

สารบัญ

บทที่ 1	มโนทัศน์เกี่ยวกับภาษาและความหลากหลายของภาษา	1
1.1	ภาษา	1
1.2	ภาษาถิ่น	3
1.3	ภาษาย่อย	4
1.4	วิธภาษา	6
1.5	ภาษามาตรฐาน	7
1.6	ทำเนียบภาษา	8
1.7	การแปรของภาษา	9
1.8	การเปลี่ยนแปลงของภาษา	11
บทที่ 2	ภาวะหลายภาษาในสังคมไทย	13
2.1	ภาวะหลายภาษาคืออะไร	13
2.2	สังคมไทย--สังคมหลายภาษา	16
2.3	เกณฑ์การจำแนกภาษาต่างๆในสังคมไทย	24
2.3.1	เกณฑ์ความสัมพันธ์ทางเชื้อสาย	24
2.3.2	เกณฑ์หน้าที่ทางสังคมของภาษา	28
2.3.3	เกณฑ์ลำดับชั้นของความสำคัญของภาษา	28
บทที่ 3	ภาษาตระกูลต่างๆในสังคมไทย	30
3.1	ตระกูลภาษา	30
3.2	ตระกูลภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในประเทศไทย	31
3.3	ภาษาในสังคมไทยจำแนกตามตระกูลภาษา	34
3.3.1	ตระกูลไท-กะได	34
3.3.2	ตระกูลจีน-ทิเบต	36
3.3.3	ตระกูลมอว์-เย้า	36

3.3.4	ตระกูลออสโตรเอเชียติก	37
3.4	ลักษณะสำคัญของภาษาแต่ละตระกูล	38
3.4.1	ลักษณะสำคัญของภาษาตระกูลไท-กะได	38
3.4.2	ลักษณะสำคัญของภาษาตระกูลจีน-ทิเบต	39
3.4.3	ลักษณะสำคัญของภาษาตระกูลแม้ว-เย้า	40
3.4.4	ลักษณะสำคัญของภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก	41
3.4.5	ลักษณะสำคัญของภาษาตระกูลออสโตรนีเซียน	42
3.5	สรุป	43
บทที่ 4	คุณสมบัติและหน้าที่ของภาษาในสังคมไทย	45
4.1	ภาษาในสังคมไทยจำแนกตามเกณฑ์คุณสมบัติ	45
4.2	ภาษาในสังคมไทยจำแนกตามเกณฑ์หน้าที่	48
บทที่ 5	ลำดับชั้นของภาษาในสังคมไทย	53
5.1	ความแตกต่างด้านภาษาระหว่างสังคมไทยกับสังคมอื่นๆ	53
5.2	การจำแนกภาษาในสังคมไทยตามลำดับชั้น	53
5.2.1	ภาษาภายนอก	54
5.2.2	ภาษาภายใน	54
5.3	ลำดับชั้นของภาษากับลักษณะของสังคมไทย	57
บทที่ 6	ภาษาย่อยของภาษาไทย	61
6.1	ภาษาย่อยสังคมของไทย	61
6.1.1	ภาษาย่อยตามอายุ	61
6.1.2	ภาษาย่อยตามเพศ	63
6.1.3	ภาษาย่อยตามชั้นสังคม	66
6.1.4	ภาษาย่อยตามชาติพันธุ์	69
6.1.5	ภาษาย่อยตามตัวแปรอื่นๆ	70

6.2 ภาษาไทยถิ่น หรือภาษาถิ่นของไทย	70
บทที่ 7 ทำเนียบภาษาของภาษาไทย	72
7.1 วจนลีลา	73
7.2 ราชศัพท์	78
7.3 ทำเนียบภาษาที่ต่างกันตามวัตถุประสงค์	85
7.3.1 ภาษาโฆษณา	85
7.3.2 ภาษากฎหมาย	86
7.3.3 ภาษาธุรกิจ	87
7.3.4 ภาษาวิทยาศาสตร์	89
7.4 ทำเนียบภาษาที่ต่างกันตามสื่อ	90
บทที่ 8 การสัมผัสภาษาและการปนภาษาในสังคมไทย	92
8.1 การสัมผัสภาษา	92
8.2 การปนภาษา	94
8.3 การสลับภาษา	96
8.4 การยืมภาษา	97
8.5 การแทรกแซงภาษา	101
บทที่ 9 การเปลี่ยนแปลงของภาษาในสังคมไทย	104
9.1 สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของภาษาโดยทั่วไป	104
9.2 สองมิติของการเปลี่ยนแปลงของภาษา	105
9.2.1 การลู่ออกของภาษา	105
9.2.2 การลู่เข้าของภาษา	107
9.3 การลู่ออกของภาษาในสังคมไทย	109
9.4 การลู่เข้าของภาษาในสังคมไทย	111
9.5 การเปลี่ยนภาษาและการอ้างภาษา	114

บทที่ 10 การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยมาตรฐาน	120
10.1 หลักฐานแสดงการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยมาตรฐาน	120
10.2 ทศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยมาตรฐาน	124
บทที่ 11 การปรับเปลี่ยนเป็นภาษาไทยสมัยใหม่	131
11.1 ลักษณะของ “ภาษาไทยสมัยใหม่”	131
11.1.1 การใช้บุพทด้วยความถี่สูง	131
11.1.2 การใช้ประโยคกรรมวาจกมากขึ้น	132
11.1.3 นามวลี การ-, ความ-	134
11.2 การใช้ภาษาแนวใหม่ในสังคมไทย	135
11.2.1 พ.ศ. 2394-2434	136
11.2.2 พ.ศ. 2435-2474	136
11.2.3 พ.ศ. 2475-2503	137
11.2.4 พ.ศ. 2504-ปัจจุบัน	137
11.3 ปริบททางสังคมของการปรับเปลี่ยนเป็นภาษาไทยสมัยใหม่	138
11.3.1 อิทธิพลของเทคโนโลยีการพิมพ์	139
11.3.2 การสัมผัสกับภาษาอังกฤษ	139
11.3.3 การปฏิรูปสังคม	141
11.3.4 อิทธิพลของการแปล	143
บทที่ 12 การทำนุบำรุงภาษาไทย : การพัฒนาและการอนุรักษ์	147
12.1 การทำภาษาไทยให้เป็นมาตรฐาน	147
12.2 โครงการปฏิรูประบบการเขียนภาษาไทย โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	149
12.3 การตั้งวรรณคดีสมาคม	150
12.4 การตั้งนิรุกติสมาคม	150
12.5 การเขียนภาษาไทยเป็นอักษรโรมัน	151

12.6 การปฏิรูปการสะกดคำในสมัยจอมพลป. พิบูลสงคราม	151
12.7 การเปลี่ยนสรรพนามและถ้อยคำเพื่อสื่อสารในสมัยจอมพลป. พิบูลสงคราม	153
12.8 การสัมมนาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย	154
12.9 การจัดรายการทางโทรทัศน์	155
12.10 การเขียนหนังสือหรือบทความลงหนังสือพิมพ์	156
12.11 สรุป	156
บทที่ 13 ราชบัณฑิตยสถาน	159
13.1 ประวัติความเป็นมาของราชบัณฑิตยสถาน	159
13.1.1 เหตุผลของการจัดตั้งราชบัณฑิตยสถาน	159
13.1.2 กำเนิดราชบัณฑิตยสถาน	161
13.2 ฐานะและองค์ประกอบของราชบัณฑิตยสถาน	164
13.2.1 ฐานะและหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน	164
13.2.2 องค์ประกอบของราชบัณฑิตยสถาน	165
13.3 กิจกรรมของราชบัณฑิตยสถาน	171
บทที่ 14 การบัญญัติศัพท์	173
14.1 ความหมายของการบัญญัติศัพท์	173
14.2 ประวัติความเป็นมาของการบัญญัติศัพท์ในประเทศไทย	174
14.3 หลักของการบัญญัติศัพท์	177
14.4 กระบวนการบัญญัติศัพท์	180
14.5 ศัพท์บัญญัติกับทัศนคติ	181
รายชื่อหนังสืออ้างอิง	183
ดัชนี	191
ภาคผนวก	199